

Streszczenie pracy doktorskiej mgr Sandry Tomczak
„Aktywność polityczna kobiet żydowskich w województwie warszawskim
i mieście stołecznym Warszawie w latach 1918-1939”

Celem rozprawy jest przedstawienie aktywności politycznej kobiet żydowskich w województwie warszawskim i mieście stołecznym Warszawie w latach 1918-1939. Jako aktywność polityczna rozumiane jest tutaj uczestniczenie w działalnościach podejmowanych zarówno przez partie polityczne, jak i różnego typu grupy nacisku, mających na celu świadome przekształcanie istniejącej rzeczywistości polityczno-społecznej. Wraz z przyznaniem kobietom bez różnicy wyznania pełnych praw politycznych w odrodzonym państwie polskim, doszło do skokowego wzrostu aktywności publicznej wśród kobiet żydowskich. Rozwój tego zjawiska był jednak związany także z wieloma innymi czynnikami, jak wyższą dostępnością szkół i wzrostem alfabetyzacji kobiet, uzwiązkowaniem czy rozkwitem nowoczesnych żydowskich ugrupowań politycznych. Już w pierwszych wyborach do Sejmu Ustawodawczego na listach żydowskich pojawiły się kobiece kandydatury, a w 1922 roku do Sejmu została wybrana pierwsza żydowska posłanka – syjonistka z Galicji Wschodniej, Róża Melcerowa. Praca składa się z czterech rozdziałów. W rozdziale pierwszym omówiono podstawowe dane populacji żydowskiej na badanym obszarze, genezę aktywności politycznej kobiet żydowskich, oraz uwarunkowania, ścieżki i motywacje kobiet angażujących się w aktywność publiczną. W rozdziale drugim przyjrano się obecności kobiet na listach partii żydowskich w wyborach do polskiego Sejmu i Senatu oraz do rad miejskich na terenie miasta stołecznego Warszawy i województwa warszawskiego. Zaprezentowano też sylwetki wybranych żydowskich radnych miejskich – kobiet, m.in. Ewy Kirszbaum-Landau z Kutna, Perli Gluzman z Włocławka czy Estery Alter-Iwińskiej z Warszawy. Pozycja kobiet w żydowskich partiach politycznych oraz ich aktywność w partii komunistycznej stały się głównym tematem rozdziału trzeciego. Omówiono tu też pozapartyjne aktywności kobiet żydowskich w ramach organizacji kobiecych, związków zawodowych i organizacji gospodarczych, bibliotek, organizacji sportowych i formacji paramilitarnych oraz organizacji dobroczynnych. W ostatnim, czwartym rozdziale, przyjrano się natomiast miejscu kobiet w żydowskiej polityce z uwzględnieniem wiodących nurtów politycznych (ortodoksi, syjoniści, bundyści) oraz rozbieżnościom występującym między wyobrażeniami kobiet na temat ich roli i miejsca w świecie żydowskim a rzeczywistością w jakiej funkcjonowały. Podjęto tu też problem dostępu kobiet do procesów decyzyjnych w gminach żydowskich oraz wątek współpracy z kobiecymi organizacjami polskimi.